

JÓ HÍR

VI. évfolyam, 6. szám
2009. augusztus 12., szerda

Ára: 174 Ft

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE LAPJA

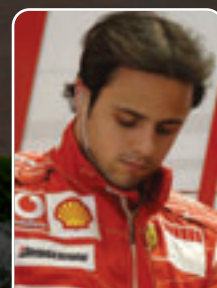
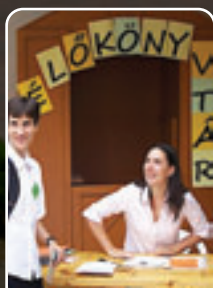
MILLENNIUMI NAPOK

Augusztus 18-23.

Visszatekintő
4-8. oldal

Az igazságban gyökerező
szeretet *15. oldal*

Akarsz-e játszani halált?
16. oldal





„Kiáltottak az igazak és az Úr meghallgatta, és minden szorongatásukból kiszabadította őket. Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és megmenti az alázatos lelkűeket. Sok nyomorúság éri az igazakat, de az Úr valamennyiből kimenteti őket. Megőrzi minden csontjukat, egy sem törik el belőlük. Gonoszságuk öli meg a bűnösöket, s megbűnhődnek akik gyűlölik az igazat. De szolgáit az Úr megszabadítja, és senki sem bűnhődik, aki benne bízik.”

(Zs 33)

TARTALOM:

Mayer Mihály	
A pécsi egyházmegye 1000 éves	3
Visszatekintő	4-8
Ivasivka Mátyás	
Egy évezred egyházi zenéje (III. rész)	9
MILLENNIUMI NAPOK	10-11
Tüskés Tibor	
A mindenség modellje	12
Huszár Ferenc	
Oltárkép az isteni irgalmasságról	12-13
Martin Ferenc (Franz Martin)	
Arnold János	13-14
Dr. Gundrum Károly	
Szent Gábor Bélyeggyűjtő Egyesület	14
Gulner János	
Az igazságban gyökerező szeretet	15-16
Takács Gábor	
Akarsz-e játszani halált?	16
Schmidt Pál	
Mondjuk el	17-18
Ifjúság	18-19
CÍMLAP FOTÓ: Kalmár Lajos	



Alapító: A pécsi megyéspüspök
Felelős szerkesztő: Fazekas Orsolya
Szerkesztőbizottság:
 Bognár Attila, Garadnay Balázs,
 Gesztesy András, Kajtár Edvárd,
 Kajtárné Tiborcz Mária,
 Kvanduk Frigyes, Takács Gábor
Szerkesztőség:
 7621 Pécs, Szent István tér 23.
 E-mail: sajtoiroda@ordinariat.hu
Fotó: Fazekas Orsolya
Layout: Komáromi Csaba
Felelős kiadó: Fény Kft.
 7624 Pécs, Káptalan utca 6.
Nyomda:
 MacMaestro Kft., Pécs

A pécsi egyházmegye 1000 éves

Kedves Hívek!

Allamalapító szent királyunk, I. István uralkodásának kezdetén tíz egyházmegyét alapított. Minden tíz település kapott templomot, és Rómában, Jeruzsálemben zarándokházat építtetett. Ezáltal olyan lelki, szellemi fogódzópontokat létesített, amelyek alkalmassá váltak arra, hogy a mindig is közösségi Egyháznak kerete legyen. Ha mai szóval szeretnénk ezt megnevezni, Szent István infrastruktúrát teremtett. Egyházmegyénk alapításának pontos dátuma: 1009. augusztus 23.

Egyházmegyénkben a kereszténység nem ezer, hanem 1600 éves. Amikor részt vettem II. Szixtus szoboravatásán, aki a koronát a hagyomány szerint Szent Istvánnak küldte, úgy köszöntöttek, mint az 1600 éves kereszténységgel rendelkező egyházmegye püspökét. Több mint másfél évezredes keresztény múltunkat dokumentálják a világörökség részét képező IV. századból származó festett sirkamrák.

Első püspökünk, Bonipert, egyes történészek szerint azért latinus nevű, mert Ravennában a császárok központjában szolgált, de valójában frank. Második püspökünk Szent Mór, az első dokumentálható magyar író, már a pannonhalmi monostor neveltje.

Szent István király a bencés rend segítségével nevelte a megkeresztelt népet imára és munkára, amint a rend jelmondata is tükrözi: Ora et labora. Szent István egyházszervező tevékenysége révén a keresztény értékrend lassan kezd megalapozódni.

A kereszténység az emberek szívében Szent László király által került. Esményképeket ad, amikor szentté avatja I. Istvánt, Imre herceget, Gellért püspököt, valamint a Nyitra mellett élő remeteket, Andrást és Benedeket. Azt mondják: István király a kereszténységet a nép fejébe helyezte, László király pedig a fejükből a szívébe ültette. Ez adta a lehetőséget arra, hogy oly sok az Árpád-ház szentje. Nélküle nem lenne Szent Margit, Szent Kinga, Boldog Jolán, Szent Erzsébet. Mily boldogan említjük Prágai Ágneszt és a Krakóban élt Szent Hedviget, a görög egyházban Piroskát.

Mindezt akkor értettem meg, amikor néhány éve a szlovének első szentjüket avatták, és egy újságíró megkérdezte tőlem: vannak-e magyar szentek? Azt mondtam nagy csodálkozására, soroljam az országhatáron belülieket vagy a kívülieket is? Egy-néhány történelmi fogódzópontot szeretnék még megemlíteni.

1367-ben Miklós püspök, aki Speyer környékéről származott, alapította az első egyetemet Pécsen, abban az időben, amikor Bécsben, Prágában és Krakóban is alapítottak egyetemeket.

Mátyás király uralkodása idején élt a tavaly ünnepelt Janus Pannonius (1434-1472) püspök és költő. Püspök költőnk életútja, hogy az embernek érnie kell, a fiatalúság is tapasztalokra fog hitelen építeni.

A „hősvértől pirosult” mohácsi csata színhele, szintén egyházmegyénk területén van. Ennek a csatának püspök és pap áldozatai nagy veszteséget jelentettek az egész magyar egyházi élet továbbvitelében. Ezt pótolták az akkori licenciátusok, akik vezették a pap nélkül maradt híveket. A protestantizmus gyors terjedésének is

ez az oka, hogy a pap nélkül maradt falvakban megjelenő prédikátorok nehézségek nélkül terjesztették Luther és Kálvin tanait.

A török hódoltság idején bár voltak püspöki kinevezések, de nem éltek itt a püspökök. 1683-ban a nyugati seregek Bécs alatt megverték a törököket, és kiűzték őket 1686-ban Budáról és Pécsről is.

Amíg a reneszánsz az ember felé fordult, és az Istent, a túlvilágot, az eget háttérbe szorította, a barokk a templom kupoláiban megfestve újra megnyitotta az eget. A templom mennyezete nem lezárult, hanem a természetfeletti kapujává vált. Az ember, akinek a szívébe vésődött az Isten képe és hasonlatosságára teremtett valóság, újra örült, hogy Isten gyermekévé emelkedett.

1687-ben a király egyik kapitánya, Radanay Mátyás lett a püspök. Szeretném megemlíteni, hogy az intrikák miatt csak 12 évvel később szentelték püspökké. Ő is újjászervezte az egyház infrastruktúráját. Nem csoda, hogy érdekeket sértett. A nagy püspök, Klimó György viszont neki köszönheti kulturális tevékenységének finális alapjait.

Nesselrode Ferenc püspöknek köszönhető Pécs zenei múltja és zenei élete. A székesegyházi liturgia ünnepélyesebbé tétele miatt zenészeket alkalmazott, akik képezték a fiatalokat.

A Rákóczi-szabadságharc polgárháború, valálsháború is volt. Pécsen hét papot öltek meg a kurucok! A szatmári béke, 1711 után az országot gazdaságilag ismét fel kellett lendíteni. Egyházmegyénkbe, ahol a magyar mellett horvátok már éltek, németeket is hívtak. Így alakult ki a vegyes lakosságú, színes egyházmegye.

1832-ben Szepessy Ignác püspök a várostól megvásárolta az addig raktárnak használt pálos templomot és rendházat (ma ez a Lyceum templom és a Széchenyi István Gimnázium és Szakközépiskola épülete) és megalapította a Jogi Akadémiát.

1922-ben Zichy Gyula püspök pedig az egyetem részére használatba átadta a Klimó könyvtárat, hogy Pozsonyból a Magyar Királyi Erzsébet Egyetem Pécsre települhessen. Felépítette a "Piusz"-t. Pécs egyetemi város lett. A pécsi egyetem nagysága nem az épület dicsősége, hanem az intézményé, amely szellemi és lelki értékekkel gazdagította az országot.

Most amikor a Pécsi Egyházmegye ezer éves alapításának ünnepére készülünk, ezekre a momentumokra, ezekre a szent gyökerekre emlékezünk. Emlékezünk, mert ahogy mondani szokták az emlékezet tartja össze a világot, s csak az élő emlékezés adhat a népeknek és a családoknak olyan erőt, amely legyőzi a mulandóságot, s a szent ágakat mindig tördelő történelmi viharokat.

Az ezer éves pécsi egyházmegye történelme arról tanúskodik: van Isten, aki az emberre bízta világát, hogy ha botladozva is, de haladjunk földi zarándok utunkon Feléje, aki az igazi és beteljesedett Cél.

Ezekkel a gondolatokkal hívom a Kedves Híveket, Olvasóimat, hogy ünnepeljünk együtt Pécsen augusztus 18-23. között a Szent István téren! Adjunk hálát Urunknak, Istenünknek! •

Mayer Mihály PÉCSI MEGYÉSPÜSPÖK



Középkori dallamok – középkori tájakon

A Schola Sancti Pauli, a pécsi Pálos templom liturgikus kórusa július 10. és 18. között Olaszországban járt a Aristotele Pacini Férfikar meghívására. A Fodor Gabriella egyházzenesz-karnagy vezette 17 tagú énekegyüttes Abruzzo tartomány két városában Atriban és Silviben adott koncertet, ez utóbbiban az „Arti e Mestieri a Castel Belfiore” középkori fesztivál nyitócere-móniáján énekeltek. A Schola Sancti Pauli arcu-latát a középkori magyar, angol, francia, spanyol kódexek gregorián és polifonikus műveinek elő-adása határozza meg, valamint a liturgikus szolgálat a pálosoknál. A kórus a klarissza rend vendégszeretetét élvezte.

A szakmailag meglehetősen intenzív hét természetesen nem múlt el turisztikai és szabadidős programok nélkül: a szkóla tagjai elzarándokoltak Ravennába, Loretóba, San Gabriele-be, valamint kirándulást tettek a Grand Sasso hegynyelvre, illetve a környező természetvédelmi terü-



lete. S mivel Atri az Adriai-tenger partjától alig 10 km-re fekszik, nem maradhatott el egy-két fürdés sem.

A turné és a nemrég elkészült „Canticum Angelorum” című CD anyagi feltételeit nem kis részben az Európa Kulturális Fővárosa 2010 projekt keretében a szkolát támogató OPUS Alapítvány által elnyert összeg biztosította.

A programok és az utazás szervezéséért a Schola köszönetet mond Komáromi Szilviának a kórus Olaszországban élő tagjának és nem utolsó sorban a Magyar Pálos Rendnek.

A kórus 2010-es kulturális fővárosi projekt fellevezető évében tartott „Határtalan Misztérium” című programsorozata tovább folytatódik Pécsen. A Schola Sancti Pauli következő fellépése, a „Camino de Santiago” július 26-án, a jakab-hegyi pálos kolostor romjainál tartott búcsú keretében lesz, ahol 11:30-tól fogadják énekükkel az odaérkező zarándokokat. Fodor Gabriella tart előadást Szent Jakab liturgiájáról, az általa átírt XII. századi Santiago de Compostelában található Codex Calixtinus dallamaival illusztrálva, végül a 12:30-kor kezdődő szentmisével zárul a program. •



A Mágocs Ifjúsági Színjátszók (MISZ) májusban bemutatta új darabját, a Kormorán együttes: **A Megfeszített című rockoperáját**, 48 szereplővel, 2 felvonásban, nagy-nagy tetszést aratva. A mozgalmas előadás a mai korba helyezi a bibliai történetet, mintegy jelezve, hogy Jézus ma is köztünk jár-ke-l, gyógyít és vigasztal. A darabbal az egyházmegye milleniumán is fellépnek **augusztus 21-én, reggel 9 óra-kor a Szent István téren**, melyre minden érdeklődőt szeretettel hívnak és várnak. •

A Magyar Posta alkalmi bélyeg kibocsátásával köszönti a Pécsi Püspökség alapításának ezredik évfordulóját.

A Pécsi Püspökség milleniumának tiszteletére kibocsátott bélyegképen az alapító Szent István király szobra (1900, Kiss György), valamint a Pécsi Bazilika épülete, az alkalmi borítékon pedig a dóm díszes belső tere látható. Az alkalmi bélyegző grafikáján az évfordulót dokumentáló felirat olvasható. •





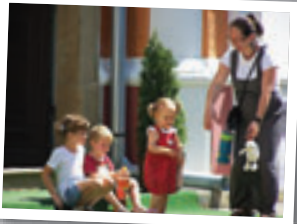
A következő ezer év is Krisztussal kezdődik!

Immár huszonnyolcadik alkalommal gyűltek össze fiatalok a Szűzanyánál Máriagyúdon. Idén egy nappal előbb kezdődött az egyházmegye ifjúsági búcsúja, július 2-án, Sarlós Boldogasszony ünnepén. A gyalogos zarándokok - akik fáradalmaikat a pécsi egyházmegye ifjúságáért ajánlották fel - reggel hatkor indultak Csóka János pálos atya vezetésével Pécsről.

A találkozó mottója – „A következő ezer év velünk kezdődik! (Tőlünk is függ, milyen lesz!)” – utalt a két fő témára, a teremtésvédelemre és a millenniumra. A programok többsége is arra összpontosított, hogy felnyissa a szemeket a problémákra, és hogy a kereső tekinteteket egymás felé fordítva ráébredje a fiatalokat, nincsenek egyedül, és tőlük is függ, milyen lesz a jövő...

Csütörtök esti program a VAK-osokkal (*Világi Apostolok Közössége*). A csütörtök esti szentmisén Király József egyetemi lelkész emlékeztetett rá, hogy bár a mottó találó, ne felejtsük el: a következő ezer év is Krisztussal kezdődik! Ne hagyjuk ki az életünkből, bátran kérjük a segítségét.

Az első estén mintegy hatvanan vettek részt a *Világi Apostolok Közössége* által szervezett játékos bemutatkozón. A különböző játékok is igyekeztek rávezetni a résztvevőket a felismerésre, hogy együtt könnyebb, és néha szerencsésebb, ha a közösség érdekeit előbbre vesszük a sajátjainknál. Erre volt jó példa a „székfoglalós” játék, amelyben mindenki egy széken ülve figyelte, hogy az ördögöt megszemélyesítő játékmester talál-e szabad széket, ahova leülhet, ekkor ugyanis vége a játéknak. Tehát a cél az volt, ne hagyjunk helyet a „sátánnak” közöttünk, és ha kell, álljunk fel megszokott kis helyünkről, és foglaljuk el előle a szabadon hagyott széket. A társaságnak hamar össze kellett szoknia, hogy ügyes megoldásokkal, áldozatvállalásokkal egymást segítve esélyt se hagyjon a „gonosznak”.



A péntek közös reggeli zsolozsmával kezdődött, melyet Szép Attila ifjúsági referens vezetett. A délelőtti folyamán több program is várta az érdeklődőket. Egyháztörténeti akadálypálya, illetve a teremtésvédelemmel kapcsolatos műhelyek tanítottak szórakoztatva. Az egyik játék például a pécsi egyházmegye történetében szereplő szerzetesrendek jobb megismerését segítette. Az alaptörténet szerint különböző szerzetesek itt felejtették ruhájukat (kartonra festett ruhák képei voltak kivágva), a feladat az, hogy küldjük utánuk postán. A postacímbe szereplő utcák és házszámok a szerzetesrendekre jellemző adatok voltak: pl.: Barátok útja 1209.

Egy másik műhelyben arra mutattak rá, hogy Isten jelen van a teremtett világban, de nem panteista módon, hanem mint Alkotó az alkotásában. Ahogy egy festményből a festőre, úgy a teremtményekből a Teremtőre is vonhatunk le következtetéseket.

A nagy összefüggések című műhelyben mindenki kapott egy képet vagy fogalmat. Minden képhez tartozott egy másik kép és egy fogalom, amely másik játékosoknál volt. Ezek a képek egy „előtte” (például érintetlen természet), és egy „utána” (például lepusztult táj) állapotot mutattak, a fogalom pedig a kettő közötti folyamat neve volt, amely az „utána” állapotot közvetlenül okozta. Ezeknek a hármásoknak meg kellett keresniük egymást a „tömegben”. Már a keresés során is ráérezhettünk arra, hogy egy jelenségnek több oka is lehet, illetve az okok között is vannak összefüggések. Amikor a kiscsoportok kialakultak, a kártyák hátoldalán lévő kifejezésekből összeállt a Nap-himnusz egy része.

Takács Gábor atya előadása segített abban, hogy meglássuk az összefüggéseket Isten szava és a természet jelenlegi állapota között. Vázolta a jelenlegi környezetvédelmi problémákat, és hogy mi miatt alakultak/alakulhatnak ki. Beszélt arról, hogy Isten nem mért szűkmarkúan a terem-



téskor, de ha az ember kifosztja a természetet, ne várjon semmi jót. Döntenünk kell, mit támogatunk személyes lépéseinkkel.

A szombati nap volt a találkozó csúcspontja. Délelőtt „Élő Könyvtár” nyitotta meg „kapuit”: szembenézhattünk előítéleteinkkel, személyesen találkozhattunk sztereotípiáinkkal. Élő Könyvek (hús-vér emberek) álltak a fiatalok rendelkezésére, hogy egyénileg vagy csoportosan kikölcsonőzhessék őket. Nagyon nagy sikere volt ennek a programnak, bizonyítva, hogy a fiatalok érdeklődnek, kíváncsiak, kérdéseik vannak. Csak néhány Élő Könyv a teljesség igénye nélkül: pedagógus, utcai szociális munkás, katasztrófaönkéntes, pszichológus, pszichiáter, rendőr, katona, büntetőjogász, pap, missziós nővér...



a Csináljunk (t)rendet sokat sejtető címmel csalogatta a fiatalokat.

Párhuzamosan az Élő Könyvtárral fiúműhely, illetve lányműhely is várta az érdeklődőket. Az előbbiben *Káposztássy Béla* atya tartott előadást és adott választ a fiúk kérdéseire, majd a siklósi tűzoltók tartottak bemutatót a műhely keretén belül. A lányműhely

A délután folyamán egyre többen érkeztek, hogy találkozhasanak *Böjte Csaba* ferences szerzetessel, aki előadást tartott a szeretetről, az ablakról, mely a végtelenre nyílik. A szombat esti szentmisét *Mayer Mihály* megyés püspök celebrálta. Prédikációjában felhívta a figyelmet a tévtanításokra, megtévesztő híradásokra, és arra buzdított, hogy vegyük a fáradságot, és nézzünk utána, merjünk kérdezni egyes témákkal kapcsolatban.

Az esti vacsora után a *Pécsi Gospel Kórus* adott felejthetetlen koncertet a gyúdi templomban. Örömmel, dinamizmussal, felszabadultan beszéltek a zene nyelvén az Örömhírről, Jézusról, a kereszténységről.

Vasárnap a találkozó záró szentmiséjét *Nyúl Viktor* atya mutatta be.

K. Cs.



Székesegyházi Ifjúsági Tábor 2009.

Nagy örömünkre a Székesegyházi Plébánia ebben az évben is megszervezte ifjúsági nagytáborát, melynek most Kaposvár adott otthont. Központi témánk „Máriával a szeretet útján” volt, amihez kapcsolódtak csoportvezetőink, vendégeink előadásai.

A Szűzanya életébe, családjának mindennapjaiba, érenyeibe, a szeretet-nyelvek megismerésébe, a rózsafüzér történetébe nyerhettünk betekintést. A kreatív délutáni foglalkozáson csomózási technikával készíthettük rózsafüzérünket.

Naponta részt tudtunk venni a szálláshelyhez közeli Székesegyházban szentmisén, ahol az ottani közösség szeretettel fogadott minket.

Megismerkedhettünk a várossal, történelmével, kultúrájával, hogy később kamatoztathassuk tudásunkat az ehhez kapcsolódó versenyen.

Testi felüdülésünkre a Virágfürdő hűsítő vize szolgált. Sokat fociztunk, frizbiztunk, tollaslabdázunk, ping-pongoztunk,

emellett ünnepi vacsorára terítettünk. Túrázunk a Zselicben, zarándokként, vakvezető bizalom-játékkal egybekötve. Lelki napunk helyszínéül a desedai arborétumot választottuk, ahol a böjtről, bűnbánatról, imádságról elméltünk. Az éjszakai túra pedig Bogár Imre legendáját mesélte el nekünk a Csillagos Égbolt Rezervátumban.

A tábor zárását a négy csoport (akik a sarkalatos erényekről kapták neveiket: mértékletesség, lelki erősség, okosság, igazságosság) különféle humoros-verses előadásokkal, tábor túzi játékokkal, énekekkel, táncos esttel, majd másnap a hajnali napfelkelte - nézővel koronázta meg.

Köszönjük Nyúl Viktor atya lelki vezetését, szentmiséit, melyek közül különösen a kaposszentjakabi bencés romoknál tartott marad emlékezetes.

Jövőre is szeretnénk mindenkivel találkozni – hiszen a régi táborosok véleménye szerint ez az egyik legjobban sikerült ifjúsági tábor volt.

Nedev Ágota – Futó Márton



**DICSŐÍTŐ KONCERT
A NAGYSZÍNPADON
Augusztus 18. 19.00**



**ROCKOPERA
A TÁRSULAT ELŐADÁSÁBAN
Augusztus 19. 20.30**



Zarándoklat Taizébe 2009.

Nem is gondoltam milyen váratlan ajándékokat tud Isten adni. Számomra ilyen volt Taizé, a táj, az ottani emberek, a nyüzsgés, a program, az imák, a csend, és hogy egyáltalán ott lehettem.

A táj: gyönyörűek voltak a kis burgundiai falvak, kőházaikkal, virágokkal és fehér tehennel a mezőn. Nem kellett messze menni, hogy az ember nyugalomra leljen. Vagy épp visszamenjen picit a történelemben - Cluny pl. 10 percre van Taizétól, mi is „elszöktünk“, hogy megnézzük.

Az ottani emberek: valahogy senki nem volt ideges, sőt inkább mosoly volt az arcukon. Kb. háromezren voltak akkor, így elég nagy volt a nyüzsgés. Nekem nagyon tetszett, hogy sokféle és sokszínű kultúra volt egy helyen. Tanulhattunk Miatyánkot hollandul, spanyolul, ukránul. Leküzdvé a nyelvi nehézségeket beszélgethettünk emberekkel a világ minden tájáról, és találkozhattunk más vidékekről érkezett magyarokkal is.

És bár sokan voltunk, mégis minden nagyon szervezetten folyt. Csak egy példa: háromezren meg tudtak ebédelni fél óra alatt (lemértük!), mi le is maradtunk egyszer a vacsoráról emiatt. Nem futottak senki után, nem ellenőrizték ott van-e minden imán, végzi-e a munkáját. Sokat jelentett ez a bizalom.

A program: délelőtt tanítás a Bibliából, aztán kiscsoportos beszélgetés, amit délután lehetett folytatni, vagy helyette munkát vállalni – amire érdekes módon nem úgy kellett összefogdosni az embereket – vagy épp kóruspróbára menni. Estefelé pedig mindezt még különféle műhelyek is színesítették. Ez így elég unalmasnak tűnhet egy hétig, de a tartalma annál többet adott.

Az imák: naponta három, egyszerűek, követhetők, és mindig vártam őket. Nem tudom leírni milyen volt együtt



imádkozni annyi emberrel, együtt énekelni, együtt csendben lenni (tényleg csendben). Szombaton a sok gyertya között arra gondoltam, hogy el tudnám képzelni így a feltámadást. És nem volt fontos, hova ültünk. Aki pedig más vallású volt vagy valamilyen okból nem áldozhatott, az vehetett szentelt kenyeret.

A csendet ott szerettem meg. Jó volt kicsit nem beszélni senki mással csak Istennel. Két napig, vagy akár egy hétig is meg lehetett ezt tenni, teljesen külön a többiektől.

Taizében minden olyan egyszerű. A templom, az imák, a testvérek, a szervezés. És nem aggódnak a holnapért, a jelenben élnek. Azt hiszem ez a titka annak, hogy olyan sok ember megy vissza évről évre és menekül el egy időre ebből a kusza és rohanó világból.

Köszönöm Uram, hogy ott lehettem!

Varga Mónika

GUSTAV MAHLER:

VIII. ESZ-DÚR SZIMFÓNIA

(„Ezrek szimfóniája”)

ELŐADÓ:

A Pannon Filharmonikusok kibővített zenekara

KÖZREMŰKÖDŐ KÓRUSOK:

Nemzeti Énekkar, MR Énekkar, Honvéd Férfikar,
Budapesti Kórus, Budapest Akadémiai Kórustársaság,
A Pécsi Bazilika kibővített Mozart Kórusa,
A Pécsi Művészeti Gim. és Szakközépiskola leánykara,
MR Gyermekkórus, Mátyás Gyermekkar-Pécs

AUGUSZTUS 23. 19.30
PÉCS, SZENT ISTVÁN TÉR

SZÓLÓT ÉNEKEL:

SZABÓKI Tünde, SÜMEGI Eszter, KUTI Ágnes,
MELÁTH Andrea, WIEDEMANN Bernadett,
KISS B. Attila, MASSÁNYI Viktor, KOVÁCS István

VEZÉNYEL:

HAMAR Zsolt

*A rendezvény zeneszakmai partnere
a Pannon Filharmonikusok.*



Szent Jakab hava és útja

Július hónap a római naptárban eredetileg a fantáziátlan Quintilis, „Ötödik” nevet viselte, mivel az egykori márciusi évkezdéstől számítva az ötödik hónap volt. Kr. e. 44-ben Marcus Antonius hízelgő javaslatára nevezték el júliusnak Julius Caesarról, aki e hónap 12. napján született. Szent Jakab havának is nevezik, mivel a hónap 25-én van idősebb Jakab apostol ünn epe.

Szent János leírása szerint Jakab egyike volt Jézus első tanítványainak. Testvérével együtt Keresztelő Szent János tanítványai voltak, ő vezette el őket Jézushoz (Jn 1,29–39). A szinoptikus evangéliumok leírása szerint Jakab Jánossal és apjukkal együtt a tengerparton ült, mikor Jézus elhívta őket. Márk evangéliuma Boanerges-nek, a mennydörgés fiainak hívja a testvérpárt (Mk 3,17). Jakab jelen volt a színváltozáskor, Jairus leányának feltámasztásakor, és a Getszemáni-kertben is. Az Apostolok cselekedetei alapján tudjuk, hogy Heródes Agrippa „karddal kivégeztette Jakabot, János testvérét” (ApCsel 12,2). Sírját a IX. század óta Santiago de Compostelában tisztelik. II. Alfonz király kezdett a sír fölé templomot építeni.

Jeruzsálem és Róma után Santiago de Compostela a keresztény zarándoklatok egyik legfontosabb célpontja. A középkortól kezdve, mikor a Szentföldre menő zarándoklatok ellehetetlenültek, a Camino szerepe felértékelődött. Több legenda is fűződik Szent Jakabhoz. Az egyik szerint a vértanú apostolt a király rendelete miatt eltemetni nem lehetett, ezért tanítványai a holttestet ellopták, márvány szarkofágba tették, és egy hajóra rejtették. A hajót azonban elfelejtették a parthoz kikötöni, ezért azt a víz elvitte egész Spanyolországig, és az akkori Iria Flaviában ért partot. Itt eltemették. Sírja később feledésbe merült, mígnem a IX. században egy csillag jelezte annak helyét. Mivel Szent Jakabot spanyolul Santiago-nak hívják, e legenda a város nevének eredetére is választ ad: Campus stellae, azaz Csillag mezeje. Együtt pedig Santiago de Compostela.

Jakabot a spanyolok a Matamoros, azaz Mór-ölő jelzővel is illetik. Ennek eredete a 844-ben a mórok ellen vívott clavijói csata. Ekkor a legenda szerint Jakab fehér lovon jelent meg, és győzelemre vezette a keresztény seregeket. E legenda alapján ábrázolják Jakabot gyakran páncélban

lovon ülve, csata közben. Ide, Santiago de Compostelába vezet a Szent Jakab-út, amit spanyol neve (Camino de Santiago) után gyakran csak El Camino-nak neveznek. A Szent Jakab-út 1993-tól az UNESCO Világörökség részét képezi. Compostelába többféle úton is el lehet jutni, a leggyakrabban járt rész az Észak-Spanyolországban végigfutó

ún. francia út. Ez a Pireneusok francia oldalán fekvő Saint Jean Pied de Port-tól Composteláig vezet mintegy 800 kilométeren keresztül. A zarándokút jelvénye a fésűskagyló, melyet az út mentén szinte mindenütt megtalálhatunk. A zarándoklat háromféle módon teljesíthető: gyalog, kerékpárral vagy lóháton.

Ma már nemcsak magukat kifejezetten vallásosnak tartó emberek indulnak el az úton, hanem egyre többen azok is, akik keresnek valamit, keresik önmagukat, keresik különféle kérdéseikre a választ. Az 1980-as évek második felétől kezdve a Szent Jakab-út reneszánszát éli. Az egész világból érkeznek ide zarándokok, hogy a Camino-t, vagy annak egy részét végigjárják. A zarándokok száma egyre nő. Legtöbben július és augusztus hónapban indulnak útnak. Különösen sok a zarándok az ún. Szent Évben, amikor Jakab apostol ünnepe vasárnapra esik. A legutóbbi Szent Évben (2004) mintegy 180 ezer, 2008-ban pedig 125 ezer zarándok jutott el Szent Jakab sírjához a hagyományos módok egyikén. A következő Szent Év 2010-ben lesz, utána pedig 2021-ben. Ezen a zarándokúton jártam júniusban 2 hetet, összesen 350 km-t gyalogszerrel, hogy imádkozzam a rám bízottakért, az ezer esztendőes egyházmegegyenkért. Pamplonától Sahagúnig jutottam el, innen még körülbelül

ugyanennyi van vissza Composteláig, amit jövőre szeretnék teljesíteni.

Megfogalmazhatatlan az az élmény, amit az ember átél ilyen hosszú gyalogúton. Mindenesetre igaz az, amit az egyik falusi plébános mondott a zarándokok szentmiséjén: az úton találkoznod kell önmagaddal, találkoznod kell társaidal és találkoznod kell Istennel is. Akinek sikerül mindezt megélnie, soha nem felejt el ezt az utat, és életének zarándokútján is mindig hasonlóra vágyik. •





Egy évezred egyházi zenéje (III. rész)

Ivasivka Mátyás

Térjünk vissza 1846 októberére. Liszt Nádasdrol másnap, 25-én négyesfogatán Pécsre utazott, ahol Scitovszky János püspök látta vendégül. Így ő volt az első, igazán nemzetközi híru nagy művész, aki városunkban két koncertet is adott. A hangversenyek bevételét Liszt a püspöknek adta át jótékony célra. A harmadik napon, október 27-én a „hangok nagy tanárja” (Vörösmarty) a székesegyházba látogatott és hosszú ideig rögtönzött a templom orgonáján. A püspöki búcsúbeszédet követő társalgás során a főpap a székesegyház újjáépítésével kapcsolatos terveit vázolta föl a vendégének. Egyben kéréssel is előhozakodott: a főtemplom újrászentelésére írjon egy ünnepi misét. (Erre a mozzanatra utal az ugyancsak Varga Imre által készített, a püspöki palota homlokzatához illesztett Liszt-szobor, ahol a nagy mester a templomot szemléli). Liszt meg is ígérte Scitovszkynak, hogy megkomponálja a misét, ám a közbejött történelmi események miatt elhúzódott a restaurálás. S ami még nyomósabb ok: Scitovszky János 1849-től esztergomi érsek lett. Nem felejtve Liszt ígéretét, Augusz bíró közvetítésével most már Esztergom számára, az épülő új katedrális főszentelésére kérte a misét, mely a szerző vezényletével, ősbemutatóként szólalt meg 1856. augusztus 31-én. A pécsi lokálpatrióták nagy-nagy szomorúságára a pécsi miséből így lett Esztergomi mise, - Liszt egyik legnagyobb alkotása.

Liszt két pécsi hangversenyén azon a Bösendorfer-gyártól ajándékba kapott zongorán játszott, amelyet Scitovszky püspök megvásárolt a mestertől, majd nemes gesztussal a Miasszonyunk zárda akkor épülő leányiskolájának ajándékozott. Napjainkban az utódiskola, a Leöwey Klára Gimnázium egyik legféltettebb kincse, jóllehet a szemnek is élményt jelentő instrumentum a hangolást már nem tartja.

Az 1847-es kísérlet után végre 1861-ben megalakult az 1948. évi megszűnéséig a város zenei életét reprezentáló Pécsi Dalárda. Példamutató, változatos műsoraiakon gyakran szólaltak meg egyházzenei kompozíciók. Így Rossini Stabat Mater, Mozart Requiem, Pierné A gyermekek kereszteshadjárata, Liszt Esztergomi miséje. A Dalárda kisugárzó hatására egymás után alakult Pécsen a templomi és világi

énekkarok. Külföldi vendégszerepléseik mellett idehaza egymás után nyerték el a legmagasabb országos minősítéseket.

Az 1867-es kiegyezés évében alapítja meg Pécsen a baranyai születésű, külföldi műhelyekben tanult Angster József világhíru orgonagyárát, mely a kommunista diktatúra által az 1950-es évek elején államosított, majd megszüntetett pécsi (Mária utcai) üzemében nem kevesebb, mint 1289 orgonát alkotott világszínvonalon. (A pécsi-baranyai orgonák zömmel ebben a gyárban készültek, jelesül a székesegyház, a Pius-templom és a zsinagóga hangszere, de országunk legnagyobb orgonája, az ötmánus szegeci dómi instrumentum ugyancsak a pécsi műhely produkciója.) Dulánszky Nándor püspök idejében nyerte el a pécsi székesegyház ma is ismert impozáns formáját. 1882-1891 között történt meg ez a restaurálás. S már 1885-ben megszületett az ötlet: alakuljon a főtemplomban egy fiúkból és férfiakból álló vegyeskar a XIII. Leó pápa nevéhez fűződő egyházzenei reform szellemében, a regensburgi és bécsi scholák nyomdokai járva. Hosszabb huza-vona után Glatt Ignác szentszéki jegyző, jeles zenepedagógus kapta a megbízatást a kórus megszervezésére és vezetésére. Elsősorban a sokáig perifériára szorult középkori gregorián ének újjáélesztése, a reneszánsz egyházzenei irodalom, nem egyszer a kortárs művészet népszerűsítése (így Kodály Zoltán 1945-ben Mayer Ferenc kanonokarnagy vezetésével a szerző személyes jelenlétében ősbemutatott Missa brevis) volt a feladata a „hecsedliknek”. (Ez a ragadvány - elnevezés pirosas színű kórus ruhájukra utal...) Dulánszky püspök Kirsstein Ágoston tervei szerint fölépíttette a Székesegyházi Énekiskola internátussal összekapcsolt épületét a mai Hunyadi út és Szepessy utca által határolt területen. 1889. október 27-én volt az avató ünnepély. (Ma a Szent Mór Iskolaközpont alsó tagozatának, zeneiskolájának ad otthont a reneszánsz kor építészeti stílusát idéző épület.) A kommunista hatalomátvétel (1947), majd az egyházi iskolák államosítását (1948) követő évek (az énekiskola épületéből kollégium lett) heroikus küzdelmei után, mely Mayer Ferenc vezetésével folyt, 1953-ban megszünt a nemzetközi híru intézmény. Föltétlenül meg kell említenünk Halász Béla orgonaművész nevét (Janus Pannonius utcai lakóháza homlok-

zatán dísztablea őrzi emlékét), aki rangos, megbízható partnere volt az énekkarnak. A diktatúra bukás után (1989) néhány évre újjáéledt a kórus eredeti épületét visszakapta, Jobbágy Valér karnagy vezényletével nívós CD lemezük is készült, ám – nem megnyugtatóan tisztázott okok miatt – a mai napig szünetel a rangos együttes tevékenysége. A már említett Szent Mór Iskolaközpont énekkarai, zenei együttesei, a székesegyház (1991 óta Bazilika-i rangú) kórusai folytatják az 1885-ben megkezdett utat. A párdiktatúra időszaka 1947-89 nem kedvezett az egyházak zenei tevékenységének sem. Titkos megfigyelők, besúgók figyelték kik tevékenykednek templomi énekkarokban, kik vállalnak kántori munkát. Súlyos retorzióval nem egyszer világi állásának elvesztésével járt, az egyházzenei tevékenység. Ennek ellenére még az államhatalom által is respektált kiváló muzsikosok, többek közt Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Harmat Artúr, Hidas Frigyes, Gárdonyi Zoltán, később Halmos László, vagy a pécsi Tillai Aurél, Dobos László, Jandó Jenő elkötelezettsége, bátor kiállása, éltette a Musica Sacra-t, hogy aztán a történelmi változások egyik gyümölcseként a 90-es évektől gomba módra szaporodjanak a főleg fiatalokból verbuválódtott egyházi énekkarok, zenei együttesek. Ékes példája ennek az 1929-ben Agócsy László létrehozott ferences Szeráfi Kórus, melynek munkáját a diktatúra ellehetetlenítette, ám 1999-ben ambiciózus Nagy Ernő újjáélesztette. 1991. augusztus 17-én a Pécs melletti Pogány repülőtéren több tízezres hívőserég volt résztvevője a II. János Pál pápa által pontifikált ünnepi szentmisének. Az egyesített pécsi-baranyai egyházi kórusok Bárdos Lajos csodálatos, magasztos kánonját, az Erdélyi József költeményére írt Emberé a munka, Istené az áldás-t szólaltatták meg. Visszatekintésünk zárásaként idézzünk ebből az alkotásból: „Mert emberé a küzdelem, a munka, Istené az áldás, a diadal!...”

Forrásmunkák:

HORVÁTH MIHÁLY: Muzsikáló Pécs 1959.

DR. NÁDOR TAMÁS: Pécs zenei krónikája 1995.

SZÉKELY MIKLÓS: A Pécsi Székesegyházi Énekiskola énektanítási módszere 2000

BÁRDOS KORNÉL: Pécs zenéje a 18. században 1976.

A cikkíró előadásvázlatai, publikációi.

(E tanulmány először az Irodalmi Pályázat című folyóiratban jelent)



EZERÉVES MILLENNIUM

Cím: 7624 Pécs

AUGUSZTUS 18.

- 19.00 Eucharist koncert - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 21.00 Tűzveszély zenekar koncert
- **SZENT ISTVÁN TÉR**

AUGUSZTUS 19.

- 17.00 Szentségimádás - **BAZILIKA**
- 18.00 Szentmise - **BAZILIKA**
- 19.00 Megnyitó ünnepség - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 19.20 Millenniumi bélyegbemutató
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 19.30 Harangzúgás Pécs templomaiban
- 20.30 István a király című rockopera
a Társulat előadásában - **SZENT ISTVÁN TÉR**

AUGUSZTUS 20.

- 8.00 / 9.30 / 11.00 Szentmise - **BAZILIKA**
- 11.00 A Bóbita Bábszínház Művészei bemutatják:
a „Furfangos királykisasszony” című
mesejátékot - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 12.00 Gyermekjátékos és gyermek táncból
az Üzenet a kertből zenekarral
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 13.00 Zengő Együttes koncertje
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 14.00 Kézműves játszóház Salamon Ágnessel
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 16.00 IV. Nemzetközi Fúvószenekari Találkozó
megnyitó ünnepsége - **SZENT ISTVÁN TÉR**

- 18.00 Szentmise - **BAZILIKA**
- 18.00 Mediterrán Hangulatok Bora
Régiós Borverseny eredményhirdetése
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 18.30 Pécsi Vonósok koncertje
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 19.00 Garadnay Balázs a Pécsi Püspökség
általános helynöke megáldja
az ünnepi kenyeret - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 19.30 Pécsi kórusok koncertje
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 21.00 Lovász Irén koncertje - **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 22.15 Ünnepi Tűzijáték a Barbakán Bástyánál

AUGUSZTUS 21.

- 9.00 „Megfeszített” című rockopera - Mágocsi
Színjátékosok előadása - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 10.15 A kozármislenyi Józsa Gergely
Néptáncsoport bemutatója
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 11.15 A Bóbita Bábszínház Művészei bemutatják:
a „Csillagfiú” című zenés bábjátékot
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 12.00-14.00 Szent Mór Iskolaközpont
ünnepi műsora, Bedics Gábor orgonajátéka,
Vetítés az egyházmegyéről
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 12.00-13.00 Gyermekjátékos és gyermek
táncból az Üzenet a kertből zenekarral
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 14.00 Kézműves játszóház - **BARBAKÁN BÁSTYA**

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE MI NAPOK AUGUSZTUS 18-23.

INFORMÁCIÓ:

Szent István tér 23. • **Telefon:** (72) 513-030; (30) 217-0372 • **Fax:** (72) 513-031
Email: sajtoiroda@ordinariat.hu • **Web:** www.ezerev-pecs.hu

- 14.00** Dutar zenekar programja,
- 15.00** Misina Táncegyüttes bemutatója
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 16.00** IH Eurodance táncszínház produkciója
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 16.30** A jó pásztor - zenés dráma
Brenner János emlékére - **BAZILIKA**
- 17.00** Kaszás-Katona Acoustic Band
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 18.30** Mediterran Combo koncertje
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 19.00** Joseph Adams (USA) orgonaművész
koncertje - **BAZILIKA**

AUGUSZTUS 22.

- 15** Sólyom Katalin színművész műsora:
Ezeréves a Pécsi Püspökség
- novellák és versek - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 16.15** Néptáncbemutató - **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 17.15** A Bóbita Bábszínház Művészei bemutatják:
Benedek Elek „Prücsök” című előadását
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 18.00** Siklói Szent Imre Iskola előadása
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 18.30** Vetítés az ezeréves Pécsi Egyházmegyeről
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 19.00-14.00** Gyermejjátzó és gyermek
táncház az Üzenet a kertből zenekarral
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 19.00-14.00** Kézműves játszóház
- **BARBAKÁN BÁSTYA**

- 14.00** Intermagyar Zenekar programja
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 15.00** Tanac Táncegyüttes és a Vizin Zenekar
közös programja - **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 16.00** Neofolk együttes koncertje
- **SZENT ISTVÁN TÉR**
- 18.00** Szentmise - **BAZILIKA**
- 18.00** Firkin Ír népzenei koncert
- **BARBAKÁN BÁSTYA**
- 19.00** Eliot: „Gyilkosság a székesegyházban” című
színdarab a Harmadik Színház előadásában
- **BAZILIKA**
- 21.00** Tolcsvay László - Tolcsvay Béla:
„Magyar Mise” című előadás
- **SZENT ISTVÁN TÉR**

AUGUSZTUS 23.

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE ALAPÍTÁSÁNAK NAPJA

- 8.00-11.00** Lelkiségi csoportok imaórái
- 11.00** **ÜNNEPI SZENTMISE**
A SZENT ISTVÁN TÉREN
- 14.30** „Kiált a szeretetért!” című musical opera
- a PIK Szivárvány Musical Stúdió
előadásában - **BAZILIKA**
- 17.30** „Péter és Néró” című rockopera, ősbemutató
- **BAZILIKA**
- 19.30** Mahler: VIII. „Ezrek” szimfóniája
- **SZENT ISTVÁN TÉR**



A mindenség modellje

Előszó egy készülő fotóalbumhoz

Tüskés Tibor

Az ember transzcendens lény, teremtmény. Az ember a teremtés tengelye. A templom: a teremtés mikrokozmosza.

Van, aki azt mondja: hisz Istenben, de neki ehhez nem kell se pap, se oltár, se templom. Elegendő neki az a kapcsolat, amelyet ő megteremt, ápol, gyakorol. Magánvallás ez, önző és bezárkózó.

Amióta világ a világ, a vallás összeköt, kapcsolatot teremt, csak közösségekben gyakorolható. Minden vallásnak törvényei, szent helyei, szakrális terei vannak, ahol a közösség tagjai találkoznak, ahol a törvények gyakorolhatók: egy különös formájú kő körül, egy sátor alatt, egy gótikus katedrális falai között. A magyar történelemben a keresztény vallás a honfoglalás óta (sőt már azt megelőzően is) egyént és közösséget formáló erőként van jelen. A Szent István alapította pécsi püspökség ezeréves. A többi történelmi egyház (református, evangélikus, zsidó felekezet, a baptisták), valamint a kisebb vallási közösségek megjelenése újabb színekkel gyarapította a magyar vallásos életet.

Pécsett a történelmi egyházak és a különféle vallásos közösségek a századok során szent helyeket, imaházakat és különféle intézményeket, iskolákat, szociális otthonokat emeltek.

Az egyházi épület kő, téglá és habarcs. És még valami: ízlés, stílus, esztétika, élmény, azaz művészet, a tájjal, a környezettel megvalósuló összhang és együttélés példája. És még valami: hit, imádság, áhítat, a mindenség modellje. Pilinszky szavaival: *„A templom Isten háza, akár maga a mindenség. Minden formailag sikerült templom: egy-egy világmodell; a kimondhatatlan és ábrázolhatatlan univerzumnak egy-egy lehetséges megfogalmazása a művészet titokzatos jóvoltából... Az ember lakóházával szemben, mely a földé, a templom a mindenség épülete; a templomtér az univerzum egy parcellája.”*

A harc, a háború, a megszentelt köveket sem kíméli. De a hit a lerombolt falakat is újjá építi. A kifosztott sír, a betemetett katakombá fölé templom épül. A középkorban fölépített román és gótikus szent hajlékot a barokk újjaépíti és helyreállítja.

A szakrális épült a hely és az idő, az itt és a most találkozásából születik. A szakrális épület állhat bárhol és nem emelhető bármikor. Ez adja az épület külső (vizuális, látható) és belső (lát-hatatlan, kegyelmi) értékét. A szem a falakat, a festményeket, az üvegeképeket, a fény és árnyék játékát, a különféle művészeti stílus jelenlétét érzékeli, a lélek a falak között elmondott szavakra, imákra fogékony.

A fotográfus csak a látványt tudja visszaadni, azt, amit szeme és a fényképezőgép lencséje megragad. De az objektívvel megörökített kép a nézőben fölkeltheti a vágyat, hogy az épületbe lépjen, a falak között magába szálljon, imát mondjon, hogy meghallja a lélek szavát.

Az album, amelyet a néző most a kezében tart, ilyen képeket foglal magában. Ha ismerősek az épületek, amelyeket itt talál, ha járt már a falak között: a képek emlékeket ébresztenek. Ha most ismerkedik először Pécs szakrális épületeivel: a képek talál fölkeltek benne a vágyat, hogy a falak között a lélekkel is találkozzék. •

Oltárkép az Isteni irgalmasságról

Huszár Ferenc

Szerettel adom az értesítést, hogy 2009. augusztus 9-én, vasárnap délelőtt 10 órakor Zalakaroson, az Isteni irgalmasság templomában (új templom), az általam készített oltárkép megszentelésére került sor.

Hent László építésszel történt beszélgetéseim során kiderült számomra, hogy mi volt az Ő elképzelése, amikor a templomot és a főoltár építményét ebben a formában megálmodta.

A helyszínen járva, a templomba belépve engedtem magamba hatolni az ott szinte megfogható atmoszférát. Úgy éreztem,

mintha ölelésre lendülő karok vennék körül az oltáriszentség tartót.

Ezt az első benyomásomat vittem bele a tervembe. Az oltár két különböző egységből áll. A középső egység az oltáriszentség tartót öleli körül, amely a csúcsponton levő kereszt felé ívesen szűkül, de ha megfordítjuk, akkor a keresztből kiáradva szétterül és betölti a teret.

A tér egy kis cikkét látjuk csak itt, amely egy zalai dimbes-dombos tájat ábrázol. Azt a tájat, ahol mi emberek létezőnk, különösen a zalai emberek, akik éppen ebben a templomban is igyekeznek majd közel kerülni Istenhez. Sokan talán keresik az Atyát a képen. A Kivonulás könyve (20,4) beszél arról, hogy az Atyát nem lát-





hatjuk, és nem ábrázolhatjuk. De a képünkön a fény erejében, a csipkebokor tüzes vörösében mégis megjelenítem. (A reneszánsz művészet vette a bátorságot és ábrázolta az Atya Istent, az emberhez hasonlatosan (Teremtés könyve 1,26), a barokk művészet is próbálkozott az ábrázolással, de az újabb kori művészetekből szinte teljesen eltűnik.) A zalai tájat öleli két oldalról szinte körbe is fogja két-két íves kar, mely szintén a keresztből indul ki. Az íveket üvegfestéssel készítettem el. Az ívekben a bennünket körülvevő, az Atya által teremtett

világ szimbólumait helyezem el. A belső ívben a föld, a külsőben pedig az ég és a víz szimbólumai látszanak. A csúcsban a teremtésből indulok, a hópolyhek hat-szögletű kristályai a teremtés hat napját jelzik, a galamb a szentlelket idézi elénk, a harmadik isteni személyt. A pillangó a feltámadást, a halhatatlanságot, így Jézust idézi. Szintén Jézus szimbóluma a pelikán, az önfeláldozást jelentve. A hal zárja a sort, mely a kereszténység első, legismertebb jelképe. A belső ív csúcsát a búzalkalász tölti ki, mely az oltáriszent-

ségben a feltámadott urat jelképezi. A nőt-szirom színeivel a szövetséget és Mária tisztaságát is idézi. A napraforgó azokat az embereket jeleníti meg, akik imádsá-gos lélekkel az Úr felé fordulnak. A szőlő az oltáriszentség, Krisztus vérenek jelképe. A hívó ember tehát a szőlő és bor között foglal helyet. A tölgy a romlatlan-ság és az erő, a gesztenye pedig a titokza-tosság és a születés jelképei.

Az üvegfestmények szimmetrikusan, a minket körülölelő világhoz hasonlóan nyernek helyet. •

Arnold János

(*Püspöknádasd, 1928. 04. 26. – + Pécs. 2009. 06. 04.)

„Tetszik nekem az a sors, amit a jó Isten adott nekem!” (Paul Claudel: Aranycipő)

Martin Ferenc (Franz Martin)

Afenti Claudel idézetet íratta Arnold János aranymisés emlékképére, mint 50 éves papi szolgálatáról szóló csendes vallomását. Nem sokkal halála előtt, már ágyhoz kötött bénán megismételte: „Tetszik nekem az a sors, amit a jó Isten adott nekem!” – és hozzátette: „Nemcsak elfogadom, hanem tetszik nekem!” E kiegészítéssel vallotta meg, hogy hite boldog emberré tette őt. Jézusi értelemben volt boldog ember.

„Boldogok vagytok ti szegények,” Lk. 6,20

János szegény volt. Életében először akkor gyűjtött pénzt, amikor a Szent Lőrinc Otthon lakójaként a Gazdasági Hivatal felszólította: Gyűjtsön pénzt a temetésére!

Soha nem volt semmilyen vagyona, soha nem volt tartalék pénze.

Végsőkig elhasznált és agyonmosott ruháiban jól érezte magát. Igénytelenül, egyszerűen élt. De bárki kérhetett tőle segítséget – akár ismeretlenül is vagy szép történetet kitalálva – biztos lehetett benne, hogy János zakója zsebében rejlő számos boríték egyikéből megkapja, amit kér. Ezekkel az adományokkal többnyire adósságba verte magát.

„Boldogok a szelídek, mert ők lesz a föld.” Mt. 5,5

Soha nem ivott meg egyedül egy pohár bort, de nagyon élvezte a baráti társaságot, szíves vendéglátó házigazda volt. Még akkor is, amikor mindkét plébániaházban heteken át cigány gyerekek táboroztak és ő szinte a szobájából is kiszorult. Minden segítségért hosszútávon hálás volt. Számon tartotta a születés- és névnapokat. Élete végéig sajnálta, hogy nem ismerhette meg személyesen azt a jótévőjét, aki az első autóját ajándékozta neki. Autózni nagyon szeretett, de nem a száguldásért, hanem a látogatások és emberi kapcsolatok ápolásának szabadságáért. Autóját a „főnökeivel mosatta” (amikor esett az eső a jó Isten mosta), belülről pedig ugyanúgy nézett ki, mint a szobája: papírok, könyvek borítékok mindenfelé.

Jól érezte magát a legeldugottabb helyen is. Szigetből a püspök csak fel-függesztéssel fenyegetve tudta elparancsolni Márokra, amit aztán úgy megszeretett, hogy vállalta a szomszéd Villányt is, csak hogy maradhasson.

„Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot...” Mt. 5,6

János okos ember volt. Jó észbeli képességeket kapott és szorgalmas tanulással fejlesztette magát. Számos fiatal köszönhette neki, hogy nem bukkott meg matematikából és még nyugdíjas korában is korrepetált gimnazistákat. Jól megtanulta a teológiát is és

szenvetéllal vitázott, érveit hangerővel nyomatékosítva – majd fél perc múlva képes volt szelíden szólni – de a vitás dologra alkalmasint újra viz-szatérni. Esperessége idején e viták a kerületi koronák élvezetes részét képezték.

A legfontosabb kérdésről szelíden beszélt: Vajon eleget tettünk-e azért, hogy minden ember eljusson az üdvösségre? Remélte, hogy Isten minden embert üdvözíteni fog, de a hogyan is izgatta. Bizonyára tudja már a válaszokat – „vágyakozása beteljesült”.

„Boldogok az irgalmasok...” Mt. 5,7

Amilyen kemény és következetes volt a tanításban, könyörtelen a vitában, konzervatív gondolkodásában, olyan megértő és irgalmas volt a gyóntató-székben és azon kívül is, az emberi élet szenvedéseinek, sérüléseinek, panaszainak türelmes meghallgatásában, gyógyítgatásában.

Soha semmin nem botránkozott meg. Nem volt számára alkalmatlan időpont. Éjjel kettőkor is lehetett hozzá menni, álmából felverni, segítséget kérni. Erősen él bennem egy ilyen éjszakai beszélgetés képe: ült az ágya szélén, egyik mezitlábát a másikhoz dörzsölgetve, hallgatott figyelmesen, majd néhány csendes szóval bölcs tanácsot, remény-séget adott. Ilyenkor hihetővé vált az Isten atyai irgalma.

„Boldogok a tiszta szívűek...” Mt. 5,8



Amikor szomszédok lettünk, kért, hogy segítsek szombat-vasárnap misézni, mert a hét templomot nem győzi egyedül. Valóban sok volt. Ahogy öregeedett megpróbáltam rábeszélni, hogy csökkentse a misék számát. Nem volt hajlandó erre a racionalizálásra. Válasza mindig az volt, hogy misézésben ő nem fárad el. Valóban fáradhatatlan volt a liturgikus szolgálatban, az ájtatosságokban és imádságokban. Semmit nem hagyott el, mert mindez szívének öröme volt. És ha kevesen jártak vele ezen az úton, akkor hitte, hogy az égiek kipótolják a földiek jelenlétének hiányát. Amikor látását elvesztette, szinte egész nap rózsafüzérezett s ezt betegágyában is folytatta haláláig. Csak mosolygott, amikor egy jámbor elsőpéntekes asszony megkérdezte tőle: „Aztán mondja, mit ér az?”

„**Boldogok a békeességben élők...**” Mt. 5, 9 Útlevelet kért még a hatvanas éveiben. Beidéztek a rendőrségre, megpróbálták beépíteni. Ígértek neki nagy helyet, gazdag plébániát, szép karriert – nem kért belőle. Próbálták megijeszteni, zsarolni: „Vannak kompromittáló képeink magáról, véletlenül elveszítjük és a püspöke kezébe kerülhetnek vagy az újságokba.” Válasza: „Annyit értek a fotózáshoz, hogy tudom bármit össze lehet vágni. Ne bízzanak semmit a véletlenre, adják a püspök és az újságírók kezébe!” Sokáig nem volt útlevele és amikor lett, akkor is csak néhány országba érvényes, így hiába akarták jó emberek egy zarándokúttal megajándékozni, sohasem jutott el a Szentföldre. Mint jó plébánost sokan szerették, de voltak olyanok is szép számmal, akik

nehezen tudták elfogadni, akik elutasították, vagy értetlenül álltak korából fakadó emberi esendősége előtt. Sokszor beszélgettünk és tudom, hogy senkivel szemben nem élt benne harag vagy neheztelés. Néhányan jobban megismerve őt elfogadták, megszerették. Halála előtt egy nappal ápolói miután rendbetették megkérdezték, hogy szeretne-e még valamit. Válasza: „Egy útlevelet a Mennysországba.”

Utolsó találkozásunkkor mondta: „Képzeld! Megálmodtam a temetésemet. Sokan mentek előttem és integettek nekem, de én nem ismertem őket. Utánuk mentem én egyedül. Utánam pedig ti jöttetek.”

Az előttünk menőt a cigányok fohászával bocsátjuk útjára: „Legyen neki könnyű a föld és fogadja be az Isten az Mennybe!” •

Szent Gábor Bélyeggyűjtő Egyesület

Bélyegbemutatóval köszöntik a Pécsi Püspökség alapításának 1000. évfordulóját

Dr. Gundrum Károly

A Szent Gábor bélyeggyűjtő Egyesület a keresztény témájú bélyegeket gyűjtőket fogja össze. Ennek gondolata még 1941-ben Németországban született meg P. Anhauser Kelemen ferences atya és P. Schmidt Gábrriel fejében, akik megalapították egyesületüket és „Gábrriel” néven közlőnyt adtak ki. A hitleri hatalom nem nézte jó szemmel tevékenységüket és kiadványaikat el is kobozták.

A mozgalom a világháború után több országban is elterjedt, és ezek a hasonló szellemű egyesületek 1953. pünkösdjén Salzburgban megalapították a Szent Gábor Világszövetséget. A névadó Szent Gábor arkangyal, aki Názáretben hírül adta Szűz Máriának Jézus születését, és akit VI. Pál pápa a hírközlés és a posta védőszentjévé nyilvánított.

Magyarországon 1955-ben Hahót Ferenc abaligeti plébános alapította meg a keresztény témájú bélyeggyűj-

tők csoportját, „Filatelia Sacerdotális” címmel bélyegértesítőt is készített. A csoport tagjai többször tartottak összejövetelt és 1956-ban Pécsen gyűjteményeiket be is mutatták egy MABÉOSZ szervezésű kiállításon. A szervezkedést az állami hatóságok illegálisnak, a népi demokratikus államrenddel ellentétesnek nyilvánították, 1961. április 5-én éjszaka házkutatásokat tartottak, Hahót Ferencet és Béni Józsefet le tartóztatták és több évi börtönre ítélték. Hahót Ferenc 1963-ban szabadult és 1990-ben Mohácson hunyt el.

Az újjáalakulást az 1989-ben alkotott egyesületi törvény tette lehetővé, így a Szent Gábor Bélyeggyűjtő Egyesület 1989. május 10-én alakult meg 10 alapító taggal. Az egyesület ezután kapcsolódott a Világszövetség munkájába is, így 1996-ban Kecskeméten megrendezhette a Világszövetség 10. kongresszusát, melyre sok külföldi, főleg német, osztrák, holland és svájci gyűjtő is érkezett. A kongresszus al-

kalmából nemzetközi bélyegkiállítást is rendeztek. Az egyesületnek az ország számos településén vannak csoportjai, melyek jeles alkalmakkor bélyegbemutatókat rendeznek, ahol az eseményre utaló emlékbélyegzést is használnak.

Az egyesület a Pécsi Püspökség alapításának 1000. évfordulóját bélyegbemutatóval ünnepli meg. A bemutató 2009. augusztus 19-én a Dómmúzeumban kerül megrendezésre, megnyitója délelőtt 11.00 órakor lesz. A Magyar Posta ezen a napon hozza forgalomba az ezeréves évforduló alkalmából kiadásra kerülő bélyeget. A bemutató alatt 12.00-14.00 óráig alkalmi postahivatal működik, amely az egyesület által készített bélyegzőt is használni fogja. A bemutató 18.00 óráig tekinthető meg.

Örömlénk, ha minél több bélyeggyűjtő és érdeklődő tisztelné meg látogatásával bemutatónkat. •



Az igazságban gyökerező szeretet

XVI. Benedek pápa szociális körlevele

Gulner János

Az új körlevél az 1891-es Rerum novarum-mal kezdődő szociális enciklikák sorába tartozik, melyekben az egyház a társadalommal kapcsolatos tanítását fejti ki, az aktuális problémákra reagálva. Ezekre támaszkodva, belőlük merítve vizsgálja és elemzi Benedek pápa az emberiség jelenlegi helyzetét és tesz javaslatokat az etika, az erkölcs nézőpontjából. Az emberiséget, az embert persze nem statikusan szemléli, hanem változásaiban, fejlődésében. A levél címzésében meg is mondja, hogy „az ember teljes értelmű fejlődéséről” kíván beszélni.

Ez a kulcs-mondat VI. Pál pápa *Populorum progressio* körleveléből való, és ez is jelzi, hogy VI. Pál 1967-ben megjelent körlevelének nyomdokait követi, ismételten hivatkozik is rá. De mikor teljes értelmű a fejlődés ill. a haladás? Akkor, ha kiterjed minden emberre, és az emberi létezés egészére. Ha magában foglalja az emberi létezés testi-anyagi, szellemi és lelki dimenzióját, illetve egyaránt realizálódik a gazdasági, társadalmi, kulturális és vallási síkon. Az egyház szemléletében ez a valódi fejlődés ismérve.

Az kétségtelen, hogy az új körlevél is magán viseli a szerző egyéniségének bélyegét, mint a korábbi szociális körlevelek is. Ez a körlevél tipikusan Joseph Ratzinger-i. Már a címadásban is. Ki ne emlékezne a *Deus caritas est* enciklikára. A *Caritas in veritate* olvasása közben az a benyomásom támadt, mintha egy egyetemi professzor előadását, elemzését és magyarázatát olvasnám. Alaposan, minden apró részletre kiterjedően, az okokat és összefüggéseket feltárva, a fogalmakat meghatározva, például a piac, a globalizáció esetében, adja elő gondolatait, meglátásait. Tetszett az is, hogy nem egyszer arra is figyelmeztet, mennyire összetett és bonyolult az a jelenség, amiről beszél, tehát nem fe-

lete-fehér klisékben mutatja be a valóságot. Összefoglalva a mondottakat: XVI. Benedek pápa Szent Péter székéből felülről látja és láttatja a világot, látja az összefüggéseket, a tendenciákat, és képes azokat szintézisbe foglalva értelmezni és értékelni. Mind a hit mind a ráció szemszögéből.

A körlevél mondanivalójának megértéséhez a cím adja a legjobb eligazítást. Mi a *caritas in veritate* jelentése? Kezdjük azzal, hogy a *caritas* a



szeretet az emberből, az emberi személyből indul és kifele tart, míg a *veritas*, az igaz, az igazság pedig pont fordítva, a valóságban, a dolgokban van és befele tart az ember felé, hogy az emberi személy befogadja, azaz felismerje az igazságot. Ahol a kettő találkozik, ott van a szociálé, a társadalmi. Ebből ered az elhivatottság, elhívás, tenni akarás az emberért, a világért, önmagunkért. „Olyan hívás ez, amely szabad és felelős választást kíván” (17), hogy elhivatottsággá, küldetessé, elkötelezettséggé válhasson. Ezt várja el tőlünk a felebaráti szeretet krisztusi parancsa. De ezt sürgeti a valóság, az emberi létezés logikája is. Hiszen az egyén, az ember olyannak lett teremtve, hogy csak a kölcsönös kapcsolatban

képes kibontakoztatni önmagát, megalkotni személyiségét, boldogulni is csak másokkal együttműködve tud. Következőleg egy olyan világrend kialakítása, melyben minden embernek módjában áll, hogy kibontakoztassa tehetségét, alkotó képességét és emberhez méltó életet élhessen, mindnyájunk érdeke. Hívóké és nem hívóké.

A *caritas in veritate* eszme ill. elv tehát rejtetten a hit és a tudás, a vallás és az értelem viszonyáról is szól. A körlevél szerint a kettőnek termékeny párbeszédet kell folytatnia egymással. „Az értelemnek mindig is szüksége van a hitből fakadó tisztulásra, ez még a politikai értelemre is vonatkozik, amely nem tekintheti magát mindenhatónak. A vallásnak pedig mindig szüksége van az értelemtől származó tisztulásra, hogy megmutathassa valódi emberi arcát.” (56) A pápa szerint egyébként ezt a termékeny párbeszédet a laicizmus és a fundamentalizmus veszélyezteti.

A teljes értelmű fejlődés három tényezőjét, alanyát említi és járja körül a pápa, hivatkozva II. János Pál *Centesimus annus* enciklikájára. Ezek a piac, az állam és a civil társadalom. Ebben a kontextusban beszél a jelenlegi válságról, a globalizációról és a természeti erőforrások felhasználásáról, a természetvédelemről. Majd szól a kultúra világát érintő problémákról, az emberi család jövőjéről és a tudományos-technikai fejlődés kihívásairól. Mindegyik téma külön tanulmányt érdemelne. Itt csupán ízelítőt tudok adni a gazdag kínálatból, hogy felkeltsem az olvasók érdeklődését a körlevél iránt.

A piac a kölcsönös bizalomra épülő szabályozott kapcsolat, melyben mérhető javak és szolgáltatások cseréje történik a szükségletek és igények kielégítése céljából. Vezérelve a kiegyenlítő igazságosság, vagyis, hogy az adás és a vétel azonos értéket képviseljen. Emellett az egyház fontosnak tartja a szociális igazságosság elvét is, mivel a



piacgazdaság egy szélesebb társadalmi és politikai környezetbe illeszkedik. A szolidáris és a kölcsönös bizalomra épülő piaci magatartás nélkül a piac csak tökéletlenül képes el látni sajátos gazdasági feladatát. „Ez a bizalom ma veszendőbe ment és a bizalomvesztés nagy veszteség.” (35) állapítja meg nyomatékkal a körlevél. Az igaz, mondja a továbbiakban, hogy a piac negatív irányt is vehet, de nem a lényegéből adódóan, hanem mert bizonyos ideológiák ilyen irányba tolnak. Ami persze az emberen múlik. A hibás piaci gyakorlatot tehát nem az intézményen, hanem az emberen kell számon kérni. „A gazdaság világa nem semleges erkölcsileg és lényegéből adódóan nem is embertelen és nem is antiszociális,

hanem emberi tevékenység, és éppen mert emberi, erkölcsi szempontok szerint kell megszervezni és intézményesíteni.” (36) És az erkölcsi követelmények, a szociális szempontok érvényesítésében van kiemelkedő szerepe az államnak, a politikai hatalomnak. Persze a civil társadalomnak is.

Korunkban olyan helyzetbe került az állam, hogy meg kell birkóznia a szuverenitását beszűkítő korlátokkal, amiket az új nemzetközi gazdasági-kereskedelmi és pénzügyi rendszer hoz létre a tőke, az anyagi és nem anyagi jellegű termékek növekvő mobilitása által. Ebben a helyzetben megváltozott az állam politikai súlya – mondja a körlevél. Majd így folytatja: De éppen a jelenlegi gazdasági válság

hatására is megvalósíthatónak tűnik az állam hatalmának és szerepének újraértékelése, hogy az államok ismét képesek legyenek korunk kihívásaival megbirkózni. Azzal számolhatunk, hogy a nemzeti nemzetközi politikában való részvétel formái megerősödnek, ami azután a civil társadalom szervezeteinek tevékenységében realizálódik. (24) A globalizációs folyamat szabályozása is így válik lehetővé. (42)

A körlevél végső kicsengését, üzenetét így tudnám összefoglalni: Hogyha az ember Isten nélkül értelmezi önmagát, akkor ez rávetül minden művére, munkájára. Az alapvető kérdés tehát: ki az ember. Napjainkban „a szociális kérdés radikálisan antropológiai kérdéssé vált.” (75) •

Akarsz-e játszani halált?

Takács Gábor

A játék életünk fontos eleme, képességeinket és jellemünket a gyermekkorban oly mértékben alakítja, hogy nélküle aligha alakulhat ki egészséges személyiség. A felnőttek számára a játék a lélek karbantartásának, a közösségi kapcsolatok ápolásának eszköze lehet. Átléphetünk a játék szabályai által megrajzolt világba, kiléphetünk saját bőrünkéből és valami olyat tapasztalhatunk meg, amit csak a játék enged meg. Mint a mesében: a hétmérföldes csizma és a szárnyas ló mozgalmas világába jutunk, ahol minden más. A játék egy sajátos formája az ezernyi arcot mutató sport. A feszes szellemi koncentrációt igénylő saktól az izmot és inakat szaggató súlyemelésig és számos más komoly testi erőfeszítést igénylő sportágig választhatunk magunknak a felfrissülésünket segítő időtöltést. A szabadidőnkben nem csak tevélegesen, magunk is sportolva vehetünk részt a kikapcsolódást nyújtó eseményekben, hanem nézőként is. Szabadidő és szórakoztató iparhoz a sport iparága is csatlakozott az idejét tölteni kívánó tömeg látványosabb szórakoztatására. A nagy jelentőségű

sportesemények oly érdeklődésre tarthatnak számot, hogy a nagyérdemű immáron világviszonylatban értendő. Az olimpiai játékok vagy valamely világbajnokság eseményeit közvetítő televíziós adásokat minden időzónás eltolódás ellenére világszerte a karosszékből egyidőben követhetjük nyomon.

Látványosság pedig akad bőven! A sportesemények közvetítésére szakosodott televíziós csatornák a nap huszonnégy órájában gondoskodnak a kíváncsi szemek fixálásáról. A mindennapjainkat segítő eszközök is elfoglalták helyüket a sport világában. Az autós és motoros sportágak száma is igen csak felszaporodott, mondhatjuk, sokak nagy öröme. A Hungaroring megépítésével hazánk is bekapcsolódott a Forma 1-es világvonalat jelentő sportág művelésébe, ismét elmondhatjuk, sokak nagy öröme. A száguldó cirkusz rendezvényeit komoly érdeklődés kíséri itthon és külföldön egyaránt. A televíziós csatornák segítségével pedig igencsak nagy számúra tehető a lélekben hazánkba látogatók száma. És ahogy a Mecsek

Rally idején Abaliget környékén megáll az élet, úgy egy-egy futam idején a Hungaroring körül is. A Párizs-Dakar vagy Forma 1 futam komoly üzleti vállalkozásnak tekinthető, pedig hát



játéknak indult. Olyannak, amely szerette volna nem megállítani, hanem jobbra alakítani azok életet akik játszó és ahol játszó. Józanságra int a gyarapodó sírok és sérültek száma.

A sport játék és nem halálgár. Az emberi életet gazdagító sporttevékenység mindnyájunk javára van nem pedig sokak szórakoztatására és egyesek halálára. Vigyázz: a sport csak játék és nem ipar, nem üzlet. Légy józan és játssz, de soha ne játssz halált! •



Mondjuk el

Schmidt Pál

Amagyarországi kommunisták utódpartja, MSZP néven, 1989 őszén a múlttól való elszakadás jegyében alakult. Szocialistának-szociáldemokratának határozták meg magukat, s a hazai szociáldemokrata és népi baloldali hagyomány örököseiként bekéredztek a Szocialista Internacionáléba. Nyers Rezső, Horn Gyula és a többiek így próbálták kibújni a súlyos örökség terhe alól. Csak hát a tények!

A kényszerűségből megújult volt állampárt első elnöke korábban a kommunizmus önkényuralmának legvadabb változatában vett részt. Nyers Rezső felső döntéshozóként megszavazta az 1956-os magyar nemzeti kormány fejének, Nagy Imrének a kivégzését és Kéthly Anna államminiszternek, a szociáldemokrata párt elnökének örökös jogfosztását. Az utódpart második elnöke, első miniszterelnöke, Horn Gyula 1956–57-ben a megszálló szovjet hadsereg hazai karhatalmi segédcsoportjában vállalt önkéntes szolgálatot, és magyar állampolgárként emelt fegyvert magyar szabadságharcosokra. Az MSZP második miniszterelnöke, Medgyessy Péter előzőleg hosszú ideig a kommunista pártállam minisztereként, miniszterelnök-helyetteseként és szigorúan titkos biztonsági tisztjeként tevékenykedett.

E könnyedén kibővíthető névsor – napjainkig folytathatóan – azt mutatja, hogy a régi struktúra 1989 után, rövid megszakításokkal, az irányítás folytonosságában szervezeten működött tovább, s 2004 májusában az ország megválasztott képviselőinek egy csoportja politikai csempészárut vitt magával az Európai Unióba. Hogy mennyire készült az MSZP a földkerekség legkiterjedtebb diktatúrájának felmentésére, igazolja egyik ideológusának, Krausz Tamásnak 2003-ban megjelent könyve. A vaskos kötetben tagadja, hogy a kommunizmus erőszakrendszerként

létezett volna. „A sztálinizmus hét-köznapi” c. munkát a Nemzeti Tankönyvkiadó közreműködésével terjesztették, népszerűsítették, tehát állami kiadásban, közoktatási céllal, a bolsevik ivadékok kormányzása idején. Közben ők indítottak támadást az atyáik rémtetteit feltáró Terror Háza Múzeum ellen.

Bezzeg a holocaust tagadását sokfelé törvény bünteti. El kellene végre tanulni a sokat üldözött zsidó néptől az örök parancsot: „Mondd el fiaidnak!” Igen, ideje lenne, mert szenvedéseinket elhallgatni gyávaság, és tévhit, hogy a meghunyászkodásban rejlik valami haszon. Nem, haszon az nincs, sőt, elvész önbecsülésünk kevés maradéka is. És ne csak fiainknak, a Nyugatnak is mondjuk el, mert a magyar utódpart önfelmentő kísérlete egyelőre találkozott az egyesülő Európa s távolabbi barátai gazdasági-politikai érdekszövetségeinek akarataival. Miután Jaltában odadobtak bennünket a szovjet érdekszférának, ma kihasználják a ránk erőltetett, működésképtelen gazdasági rendszer következtében előállt erőtlenségünket, s nem értik, hogy miként vált itt az ötágú vörös csillag a horogkereszthez hasonlóan az elnyomás jelképeként a gyűlölet tárgyává.

Mondjuk el, hogy a hitleri Németország legyőzése után Európa keleti felére egy újabb zsarnokság nehezült, tele szenvedéssel és pusztulással: éjszaka nappal nélkül, megszállás függetlenség nélkül, emberellenes diktatúra szabadság nélkül. Az, akit felszabadítóként kellett megsüvegelnünk, nem szabadító volt, hanem börtönőr. A szerencsésebb népek a túldalról, mi emerről néztük a földrészünket ket-téosztó szögesdrótot. Mi túrtuk a túrhetetlent, a „haladó” szocialista eszme nevében elkövetett üldözést, népiirtást, az osztályalapú megkülönböztetéseket és tisztogatásokat, ártatlanok jog-

fosztását, kínzását vagy megölését. Európa boldogabb fele eközben fellélegezhetett és gyarapodásnak indult. Németország veresége lehetővé tette háborús bűneinek kivizsgálását, a bűnösök elítélését. A náci politikai osztály megsemmisült. Tagjainak emlékét nem őrzik utcanévek, nem hirdetik szobrok, a túlélőknek nem osztanak kitüntetések. A kommunizmus hazája azonban győzött, bűneit nem kérte rajta számon senki. Még később sem, amikor 50 év múltán birodalma összeomlott. Bukását nem követte nemzetközi elítélés, ellenkezőleg. A rendszer örökösei ma világot járó, partnernek elfogadott üzletemberek, vagy társadalmuk hangos – olykor nemzetközi szinten is szereplő –, befolyásos politikusai. Ez volt a békés átmenet ára. Nem szabad azonban a bűnüket feltáratlanul hagyni. Nem szabad, hogy a Nyugat csak kozmetikázva lássa a szovjetek rendszerének valódi arcát. Nem szabad, hogy tetteiket relativizálják, hogy áldozataikat – világszerte azt a százmilliót – bárkik másodosztályú áldozatoknak tekintsék. Egy a nürnbergi perhez hasonló, a kommunista főbűnösök elleni ítékezés már elkészült, de nem is róluk kell beszélni, hanem az útjuk nyomában kicsordult könnyekről.

Öt évvel ezelőtt kezdett az EU közelebről ismerkedni az új tagállamokkal, azokkal, amelyek nem csak elszenvetdék a 20. század számukra második totalitárius diktatúráját, a vö-

„Az, akit felszabadítóként kellett megsüvegelnünk, nem szabadító volt, hanem börtönőr.”

röset, hanem sok vonatkozásban magukban hordozták még annak gondolkodási és erkölcsi romjait.

Brüsszelbe indult antikommunista képviselőinkre várt a feladat, hogy elmond-



ják arrafelé népünk újabb szenvedéstörténetét, s kieszközöljék ott a múlt évszázad két nagy önkényuralmi rendszerének egyenértékű megbélyegzését.

Több ország delegáltjainak összefogása eredményeképpen tavaly, június 3-án, nemzetközi értekezletet tartottak Prágában a kommunizmus gonosztetteinek leleplezésére. Az ott született ún. Prágai Nyilatkozat erkölcsi jóvátételt követelt az áldozatoknak. Idén, április 2-án ennek alapján az Európai Parlamentben határozatot fogadtak el a felfedett szadista galádságok elítéléséről. Jelentős esemény volt ez, annál is inkább, mert ültek a pad-sorokban még egykori bűnösök is, és olyanok, akik számára a kommunista diktatúra bűnei bocsánatosak és mentegethetők. A határozat leszögezi, hogy egyes tagállamokban még mindig jogtalanul korlátozzák a személyes jellegű vagy a tudományos kutatásokhoz

szükséges dokumentumokhoz való hozzáférést; erőfeszítést kér minden tagállam részéről a levéltárak, köztük a korábbi belbiztonsági szolgálatok, titkosrendőrségek és hírszerző ügynökségek irattárainak megnyitására; kéri, hogy augusztus 23-át nyilvánítsák valamennyi totalitárius és önkényuralmi rendszer áldozatainak méltósággal és pártatlanul megtartandó európai emléknapijává. A közzétett dokumentum feltehetőleg még csak egy hosszantartó út kiindulópontja, egy folyamat kezdete, mely különböző formákban emlékeztet majd, és elismeri népeink sok szenvedését.

Most, hogy az új brüsszeli parlament megválasztásával az Európai Unió megint egyszer jobban a látóterünkbe került, és belpolitikai eseményeink 20 év után is még mindig a befejezetlen rendszerváltoztató folyamat tökéletlenségére, a múlt magunkkal cipelt,

sorsunkat rontó figuráinak jellemvonásaira irányítják a figyelmet, forduljunk külön kérelemmel képviselőinkhez. Sokirányú feladataik közepette, az átkos évtizedekkel őszintén szemben állva dolgozzanak azért is, hogy a kommunizmus bűnei teljesen feltárhassanak, és legyen végre mindenki számára egyértelmű a szovjet rendszernek a náciizmussal azonos embertelensége. Nálunk elsőként József Attila tett egyenlőségjelet a barna és a vörös diktatúra közé (ezt persze nem tanították nekünk jeles költőnk Rákosi és Kádár iskoláiban). Politikusaink hasanak oda, hogy az unió valamennyi tagországa ma tegye meg ugyanezt, s vállalja a szolidaritást a „fasiszta kommunizmus” (József Attila) áldozataival. A történelemmel való nyílt szembenézés nélkül nem lesz itt megtisztulás. •

Szent Mór barátai ministránstábor

Az idei évben sem maradhatott el a már hagyománnyá vált ministráns hittantábor Kővágószőlősen a ministráns otthonban. Ez a tábor viszont hivatalos programja volt az idén ezer éves Pécsi Egyházmegyének is, sőt a tábor lakói szervezték meg a Püspökszentlászlói ministráns búcsút, amelyen Mayer Mihály püspök celebrált szentmisét. A tábor címadója Egyházmegyénk második püspöke Szent Mór volt aki 1036 és 1075 között állt a Pécsi Püspökség élén. A tábor tanítása is szorosan kapcsolódott szentéletű püspökünkhöz, aki mindig nagy tiszteletben állt Pécsen. Ezt a tiszteletet és hitet próbáltuk mi is a ministránsok között továbbadni, növelni. Az ő életének fontosabb állomásait elevenítettük fel, ami a tábor fő programját adta. Idén az ötven ministráns résztvevő, valamint húsz szervező és csoportvezető mellett három pap is velünk volt a tábor teljes ideje alatt. Név szerint Hamzau Relu atya mint táborvezető, Nyúl Viktor atya a Pécsi Székesegyház káplánja, és Imrefi

Mór fiatal ciszterci szerzetes atya is aki Zircről érkezett hozzánk. Érdekes volt a névazonosság és a tény, hogy Szent Mór is szerzetesként kezdte papi pályáját, de Mór atya persze szerényen vette tudomásul ezt. A tábor élelmészését Polgár Zsuzsanna látta el helyi segítőivel, akik nélkül hamar elkedvetlenedtünk volna. Tábori kántorként most is velünk volt Boglári Ágota, aki minden szentmisén megzenésítette imáinkat. Nem utolsósorban a tábor teljes ideje alatt velünk voltak a 10. sz. P.A.R. cserkészcsapat egyes tagjai, akik a játékért voltak felelősek. A program szerint a tábor június 28-án indult, de ezt megelőzően a ministráns bizottság tagjai és a csoportvezetők már jóval előtte a helyszínen megkezdték az előkészületeket. Így kezdődhetett el a résztvevők fogadása és egyben a tábor hivatalos programja is. Az első nap minden résztvevőt szerzetesközösségekre osztottunk és a továbbiakban mindenki egy „tábori szerzetesrend” tagja volt, amit ígérettel is megerősítettünk. Minden rend élén

egy apát állt. Így voltak ferencesek, ciszterciek, pálosok, domonkosok, benecések, szaléziek, jezsuiták és irgalmas rendiek. Minden napnak volt jelmondata, amiket Szent Mór életéből ill. a Szentírásból vettünk. Jelmondat mellett minden nap volt tanítás is. Ezek főleg Szent Mór életéről és életpéldájáról szóltak. A hétfői jelmondatunk: „*Ha Isten velünk, ki ellenünk?*”. Ezek Szent Istvának a szavai voltak, amit a Szentírásból idézett (Róm 8,31) Szent Mórnak. Az első nap főleg ismerkedésből állt, valamint benti játékokkal telt az eső miatt, ami csak este engedte meg, hogy kimozduljunk. Kihaszánva ezt, közösen átmentünk Cserkútra, ahol az Árpád-kori templomban Rózsafüzért imádkoztunk Mór atya vezetésével. Másnap reggel a szentmise után bemutatkozott a tábori „sámán”, a személy aki minden táborban más néven van jelen, de ugyanazt a szerepet tölti be. Az ő feladata, hogy a rendetlenül hagyott holmikát, elhagyott ruhákat és más tárgyakat összegyűjtse és nap végén valami-



Ilyen feladatért cserébe visszaadja jogos tulajdonosának. A napi tanítás és jelmondat a szerzetességről szól: „*Ora et labora*” – Maurus a szerzetes. Miért fontos a munka? És miért fontos mellette az imádság? Viktor atya tanításából ezekre a főbb kérdésekre kaphattunk választ. Szerda reggel az eltervezett Jakabhegyi kirándulást és akadályversenyt az eső miatt sajnos nem tudtuk kivitelezni. Viszont feltaláltuk magunkat és mindenki bekapcsolódott a ministránsotthon szépítésébe, takarításába ill. meggyeszedésbe. A napi tanítás és jelmondat sem maradhatott el: „*Barátainak mondalak benneteket*” Jn 15,15. Ez a nap Maurusról (Szt. Mór) a hűséges barátról szól. A délutáni csoportmunka után végre ismét jó idő volt, ezt kihasználva lebonyolítottuk az eltervezett akadályversenyt, a ministráns otthon belső udvarában. A tábor végén a berendezett templomokat is értékelték a táborvezetők. Este rögtönzött programként elindultunk egy kis éjszakai túrára a Jakab hegyre. Csütörtökön indultunk el Pécsre, ahol 10 órakor fogadott min-

ket Mayer Mihály püspök atya és köszöntötte a ministránsokat. Ezután szentmisén vettünk részt a Székesegyházban, meghozzá a Szent Mór kápolnában, ahol a falakon Szent Mór életéből vett jelenetek voltak láthatók. A gyerekek itt érezték át, hogy amiről eddig a tanításban hallottak és Szent Mórról megtudtak az valóban megtörtént. Ezt kiegészítve Viktor atya a napi tanítást is megtartotta amely Mórról a püspökről szól. A jelmondat: „*Legeltesd juhaimat!*” Jn 21, 16. A szentmise után a Serra csoport pécsi tagjai láttak minket vendégül a Kocsis László teremben egy kis finomsággal. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani az áldozatos munkájukért és vendégszeretetükért! Innen indulva tovább megtekintettük az Egyetemi központi könyvtár emeletén lévő Klimó György könyvtárat, ahol közel 20 000 antik könyv és oklevél ill. pecsét van kiállítva. Az itt kiállított tárgyak és könyvek szinte felbecsülhetetlen értékei Egyházmegyénknek. Pénteken ezért tovább aludtunk mint eddig megszoktuk. Délelőtt egy házaspár érkezett hozzánk,

akik agyagozni tanították a gyerekeket. Mindenki megalkothatta saját szerzetesét agyagból ill. több kreatív alkotás is született. Ezután következett a utolsó tanítás a táborban: „*Krisztus Jézus szolgálójának kell lennem a pogányok között*” Róm 15,16 - Szent Mór a misszionárius. Mór nem csak lelkipásztori feladatait látta el Pécsen, hanem az akkori részben még pogány magyarság között térített és tanított. Szavai nyomán több ezren tértek meg. Sajnos 1046-ban el kellett menekülnie a Vata-féle pogány lázadás következtében és bujdosnia kellett. A lázadás másik következménye volt, hogy sok papot és püspököt lemészároltak a pogányok és összesen három főpap maradt az országban. Köztük volt Szent Mór is, akit hamarosan az a megtiszteltetés ért, hogy a hazatérő Andrást ő koronázhatta királlyá. Szombaton korán reggel buszra szálltunk és elutaztunk Püspökszentlászlóra, ahol 10 órakor Mayer Mihály püspök atya koncelebrált misét, Garadnay Balázs általános helynök atyával és több más pappal az Egyházmegyéből. A szentmisére már az egész Egyházmegyéből érkeztek ministránsok és akinek volt, mindenki saját ministráns ruhájában ministrálhatott. Ezután következhetett a megszervezett „búcsújárás” az összes résztvevő számára. A nap nagyon jól sikerült közel százötvenen vettek részt a nap programjain.

Az ideai tábor színvonala ismét felülmúlta a korábbiakat, hogy meddig sikerül ezt még fokozni azt nem tudjuk. Nagy öröm volt számunkra, hogy aktívan kapcsolódhattunk be az 1000 éves Egyházmegye programjába, sőt egyik programját mi szerveztük meg. •

Gál András BODA

MEGJELENT AZ IRODALMI PÁHOLY

CÍMŰ FOLYÓIRAT NYÁRI SZÁMA.

A közel 60 oldalas szám a Pécsi Püspökség milleniumi ünnepségéhez kapcsolódva szemezget Pécs egyháztörténetéből, felvillantva neves költők életét, templomaink művészeti értékeit, szerzetesrendjeink régmúlt és jelen pillanatait. Ezúton mondunk köszönetet a lap főszerkesztőjének az összeállításért, és azért hogy a Páholyból nézve segít rávilágítani értékeinkre, kincseinkre, melyek sok esetben a feledés homályába merültek. Az Irodalmi páholy megvásárolható könyvesboltokban vagy Pécsen a Művészetek Házában.



MILLENNIUMI SZENTMISE

AUGUSZTUS 23.

A PÉCSI ÉGYHÁZMEGYE ALAPÍTÁSÁNAK NAPJA

8.00-11.00

Lelkiségi csoportok imaórái

10.45

Megérkezik a Szent Jobb a Szent István térre

*A szentmise után még egy órán keresztül
lehetőség nyílik a tiszteletadásra és imádságra a Bazilika
Corpus Christi kápolnájában!*

11.00

ÜNNEPI SZENTMISE A SZENT ISTVÁN TÉREN

A hálaadó szentmisét a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjaival,
a meghívást elfogadó püspökökkel,
az egyházmegye papságával, a szerzetesrendek képviselőivel,
valamint a Szentatya által kinevezett

Christoph Card. SCHÖNBORN

bíboros, pápai legátus, főcelebránsal együtt mutatja be

MAYER Mihály megyéspüspök

a Pécsi Bazilika előtti téren.

A szentmisén elhangzik:

W. A. Mozart: C-dúr (Koronázási) mise K. 317

KUTI Ágnes (szoprán), MELÁTH Andrea (alt),

BENKE József (tenor), KOVÁCS István (basszus)

Közreműködik a BAZILIKA KIBŐVÍTETT MOZART KÓRUSA ÉS ZENEKARA

Vezényel: SZAMOSI Szabolcs